

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 3308/07
19.03.2008. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Vladimira Tamaša, predsednika veća, Jovanke Kažić, Ljubice Milutinović, Milomira Nikolića i Spomenke Zarić, članova veća, u parnici tužioca - protivtuženog AA, čiji je punomoćnik AB, advokat, protiv tužene - protivtužioca Državne zajednice Srbija i Crna Gora - Ministarstvo odbrane - Vojnograđevinske direkcije „Beograd“, čiji je zakonski zastupnik Direkcija za imovinsko-pravne poslove Ministarstva odbrane, u Beogradu, radi predaje nepokretnosti po tužbi i isplate po protivtužbi, vrednost predmeta spora pobijanog dela pravnosnažne presude 58.934.700,00 dinara, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. 9409/05 od 28.09.2006. godine, u sednici održanoj 19.03.2008. godine, doneo je

P R E S U D U

PREINAČUJE SE presuda Okružnog suda u Beogradu Gž. 9409/05 od 28.09.2006. godine, u stavu drugom izreke tako što se ODBIJA kao neosnovana žalba tužene - protivtužioca Državne zajednice Srbija i Crna Gora - Ministarstvo odbrane, Vojnograđevinska direkcija „Beograd“ i POTVRĐUJE presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu P. broj 4999/04 od 31.01.2005. godine u stavu drugom izreke u delu kojim je odbijen protivtužbeni zahtev da se obaveže tužilac da tuženoj na ime ispunjenja ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora Ov. br. 18581/02 od 29.10.2002. godine isplati iznos od 58.934.700,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 18.03.2003. godine pa do isplate.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P. br. 4999/04 od 31.01.2005. godine, stavom prvim izreke, obavezana je tužena - protivtužilac da tužiocu - protivtuženom preda nepokretnost koju predstavlja poslovni prostor VV, površine 166 mkv, upisan u zk.ul. br. aa kat. parcela vv KO GG, slobodan od svih lica i stvari. Stavom drugim izreke presude odbijen je protivtužbeni zahtev da se obaveže tužilac da tuženoj na ime ispunjenja ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora Ov. br. 1851/02 od 29.10.2002. godine isplati iznos od 58.934.700,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 18.03.2003. godine pa do isplate, kao i da se obaveže tužilac da tuženoj na ime troškova prema "DD" isplati iznos od 40.573,37 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana dospelosti svakog računa pojedinačno pa do isplate, i da tužilac naknadi troškove parničnog postupka, kao neosnovan. Stavom trećim izreke presude obavezana je tužena da tužiocu na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 167.750,00 dinara.

Odlučujući o žalbi tužene Okružni sud u Beogradu je presudom Gž. 9409/05 od 28.09.2006. godine, stavom prvim izreke, odbio kao neosnovanu žalbu i prvostepenu presudu u stavu prvom izreke potvrdio. Stavom drugim izreke preinačio je prvostepenu presudu u delu stava drugog izreke presude tako što je delimično usvojio protivtužbeni zahtev i obavezao tužioca da tuženoj na ime ispunjenja ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora isplati iznos od 58.934.700,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 18.03.2003. godine, kao dana podnošenja protivtužbe pa do isplate. Stavom trećim izreke ukinuta je prvostepena presuda u preostalom delu stava drugog izreke kojim je odbijen protivtužbeni zahtev za iznos od 40.575,30 dinara sa zakonskom zateznom kamatom na ovaj iznos, kao i u delu kojim je odbijen zahtev tužene da joj tužilac naknadi troškove postupka, i u stavu trećem izreke presude, i u tom delu predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Protiv pravnosnažne presude donesene u drugom stepenu tužilac je blagovremeno izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao presudu drugostepenog suda u pobijanom delu na osnovu čl. 386 ZPP („Službeni list SFRJ“, br. 4/77 sa izmenama i dopunama ovog zakona) koji se na osnovu čl. 491. ZPP („Službeni glasnik RS“, br. 125/04) primenjuje u postupku po reviziji pokrenutom pre početka primene ovog zakona.

Revizija je osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačke 11. ZPP na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti. Razlog revizije o bitnoj povredi odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. ZPP učinjenog u postupku pred drugostepenim sudom nije osnovan.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju stranke su, tužilac u svojstvu kupca, a tužena u svojstvu prodavca zaključila ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora Ov. br. 18581/02 29.10.2002. godine. Predmet ugovora o kupoprodaji je prenos prava svojine na tužioca na poslovnom prostoru iz člana 1. i 2. zaključenog ugovora, za kupoprodajnu cenu određenu u članu 3. ugovora u iznosu od 59.287.500,00 dinara. Sredstva u visini od 352 800 00 dinara tužilac kupac je uplatio prodavcu na ime kaucije i prema odredbi člana 3. ovog ugovora ista

52.000,00 dinara tužilac, kupac je uplatio prodavcu na ime računoje i prenio sredstva člana 3. ovog ugovora ista mu se obračunava u ukupnu kupoprodajnu cenu poslovnog prostora. Iznos od 58.934.700,00 dinara kupac je obavezan da uplati prodavcu u roku od 3 dana od dana overe ugovora kod suda na žiro račun prodavca, i da na osnovu čl. 4. ugovora u istom roku od 3 dana, od dana overe ugovora dostavi prodavcu dokaz o uplati preostalog iznosa kupoprodajne cene. Članom 8. ugovora tuženi, prodavac se obavezao da kupca uvede u posed nepokretnosti koja je predmet ugovora u roku od 7 dana od dana izvršene overe ugovora kod suda.

Tužilac je u roku predviđenom članom 4. zaključenog ugovora overenom izjavom Ov. br. 12734/02 od 30.10.2002. godine neopozivo preneo tuženom u svojinu obveznice po osnovu devizne štednje u visini od 966.143,00 eura, što odgovara protivvrednosti iznosa od 58.934.700,00 dinara, a koje su prema dokazu izvedenom u postupku evidentirane na ime i računu tužioca (br. 919 400-0002574) kod Narodne Banke Jugoslavije - Centralnog registra hartija od vrednosti, Nacionalna štedionica - Banka AD. Izjavu o prenosu u svojinu hartija od vrednosti - obveznica stare devizne štednje od 30.10.2002. godine tužilac je dostavio tuženom 30.10.2002. godine obaveštavajući tuženog da je na ovaj način u celosti izmirio svoje obaveze iz ugovora o kupoprodaji Ov. br. 18581/02 od 29.10.2002. godine u skladu sa ugovorom i Zakonom o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje, tako što je tuženi na osnovu izjave tužioca postao vlasnik sredstava u visini od 966.143,00 evra, što odgovara protivvrednosti neisplaćenog dela kupoprodajne cene od 58.934.700,00 dinara. Tužilac je ovim dopisom pozvao tuženu da izvrši svoju ugovornu obavezu i preda tužiocu u državinu poslovni prostor koji je predmet ugovora o kupoprodaji kao i da tužiocu izda potvrdu na osnovu koje se može uknjižiti kao vlasnik kupljene nepokretnosti. Tužena je odbila predaju nepokretnosti ne prihvatajući ispunjenje obaveze tužioca prenosom u svojinu obveznica po osnovu devizne štednje, pozivajući tužioca da ispunji ugovor isplatom iznosa kupoprodajne cene iz člana 3. zaključenog ugovora.

Na utvrđeno činjenično stanje pogrešnom primenom materijalnog prava Okružni sud je preinačio presudu prvostepenog suda, kojom je odbijen protivtužbeni zahtev, i obavezao tužioca da na ime ispunjenja ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora isplati tuženom iznos od 58.934.700,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 18.03.2003. godine, kao dana podnošenja protivtužbe pa do isplate.

Zakonom o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana („Službeni list SRJ“, br. 36/2002) (član 1.) uređeni su uslovi i način regulisanja obaveza po osnovu devizne štednje građana iz člana 2. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu devizne štednje građana, koja je, u skladu sa članom 4. Zakona, pretvorena u oročeni depozit kod ovlašćenih banaka i postala javni dug Savezne Republike Jugoslavije. Odredbom člana 5. Zakona propisano je da radi regulisanja javnog duga Savezne Republike Jugoslavije koji je postao dug Republike Srbije i Republike Crne Gore, Republika Srbija i Republika Crna Gora, u skladu sa odredbama ovog zakona, emitovaće obveznice, koje glase na evro. Obveznice iz stava 1. ovog člana emituju se u nematerijalnom obliku, bez kupona, pojedinačno za svaku godinu, i registruju kod Narodne banke Jugoslavije - Zavoda za obračun i plaćanje Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti (Centralni registar). Na osnovu stava 3. ove odredbe obveznice iz stava 1. glase na ime i prenosive su, a isplaćuju se u evrima ili, na zahtev vlasnika tih obveznica u dinarima.

Odredbom člana 12. Zakona propisano je da obveznice iz člana 5. zakona kojima su regulisane obaveze prema deviznim stedišama u smislu člana 6. stav 2. zakona mogu se, pre roka dospeća, koristiti za: 1) kupovinu akcija preduzeća u procesu svojinske transformacije, radi prodaje društvenog kapitala; 2) kupovinu akcija ovlašćenih banaka; 3) kupovinu stanova, stambenih objekata, poslovnog prostora, zemljišta i druge imovine u državnoj svojini. Na osnovu stava 2. ove odredbe bliže uslove korišćenja obveznica za namene iz stava 1. ovog člana utvrđuju vlasnici imovine iz tog stava.

Po oceni Vrhovnog suda ne može se prihvatiti stav drugostepenog suda da je tužiocu za ispunjenje obaveze iz člana 3. ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora na način propisan odredbom člana 12. Zakona o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana trebala saglasnost tužene, vlasnika poslovnog prostora u državnoj svojini, koji je predmet ugovora zaključenog između stranaka. Pravo tužioca, da obveznice, koje na osnovu čl. 5. Zakona glase na ime i prenosive su, a isplaćuju se u evrima, ili, na zahtev vlasnika tih obveznica - u dinarima, pre roka dospeća, koristi za kupovinu poslovnog prostora u državnoj svojini proizilazi iz prinudnog propisa odredbe člana 12. navedenog zakona.

Ovlašćenje vlasnika obveznica da ih koristi za namene iz stava 1. čl. 12. Zakona ne zavisi od volje vlasnika imovine u državnoj svojini. Kada bi ovo ovlašćenje bilo uslovljeno saglasnošću vlasnika imovine onda takvo pravo i ovlašćenje zakon ne bi dao izričitom odredbom vlasniku obveznica. Ovo stoga, što promet obveznica, koje su na osnovu člana 5. istog Zakona prenosive, nije zabranjen, pa bi svi drugi učesnici u obligacionim odnosima mogli da uredi svoje odnose tako da predmet obaveze jednog učesnika predstavlja prenos obveznica u svojinu drugom učesniku. Međutim, u odnosu stranaka, u kome je jedna strana vlasnik obveznica, a druga vlasnik imovine u državnoj svojini, sloboda ugovaranja je ograničena prinudnim propisom, odredbom člana 12. Zakona, kojom je vlasniku obveznica dato ovlašćenje da ih koristi za kupovinu poslovnog prostora u državnoj svojini.

Na osnovu stava 2. čl. 12. Zakona tužena, vlasnik imovine u državnoj svojini, koja je predmet ugovora zaključenog između stranaka, imala je ovlašćenje da utvrdi bliže uslove korišćenja obveznica za namene iz stava 1. člana, a što tužena prema navodima izloženim u postupku nije učinila. Na osnovu ovog zakonskog ovlašćenja tužena, vlasnik imovine u državnoj svojini, mogla je da odredi bliže uslove korišćenja obveznica, ali tako da ti određeni uslovi imaju opšti karakter i unapred propisani, kada bi važili za sve vlasnike obveznica. Određivanjem bližih uslova korišćenja obveznica tužena, nije mogla protivno zakonu da onemogući vlasnika obveznica da iste koristi za namene propisane u članu 12. Zakona. Na osnovu navedenog zakonskog ovlašćenja tužena ne može u pojedinačnom obligacionom odnosu da utvrđuje bliže uslove korišćenja obveznica za namene iz odredbe člana 12. Na taj način bi se protivno cilju zakona omogućilo vlasniku imovine u državnoj svojini da u svakom

pojedinačnim obligacionom odnosu postupa različito prema vlasnicima obveznica. Kako na osnovu oviascenja iz stava 2. odredbe čl. 12. tužena nije utvrdila bliže uslove korišćenja obveznica, koji bi važili u svim slučajevima i pod jednakim uslovima za sve vlasnike obveznica, to je prema stavu ovog suda tužilac ispunio obaveze iz ugovora na način propisan odredbom čl. 262. stav 1. i čl. 318. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl. 12. Zakona o regulisanju javnog duga SRJ po osnovu devizne štednje građana, a tužena je bez osnovanog razloga odbila da primi ispunjenje obaveze tužioca.

Na osnovu izloženog, Vrhovni sud je primenom navedenih odredbi materijalnog prava i odredbe čl. 395. stav 1. ZPP preinačio presudu drugostepenog suda u pobijanom delu i odlučio kao izreci.

Predsednik veća - sudija

Vladimir Tamaš, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

BB